

Raad van de
Europese Unie

Brussel, 29 mei 2018
(OR. en)

**Interinstitutioneel dossier:
2018/0172 (COD)**

9465/18
ADD 7

ENV 357
MI 402
IND 149
CONSOM 158
COMPET 371
MARE 6
RECH 231
SAN 166
ENT 100
ECOFIN 504
CODEC 874

BEGELEIDENDE NOTA

van:	de heer Jordi AYET PUIGARNAU, directeur, namens de secretaris-generaal van de Europese Commissie
ingekomen:	28 mei 2018
aan:	de heer Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, secretaris-generaal van de Raad van de Europese Unie
Nr. Comdoc.:	SWD(2018) 257 final
Betreft:	WERKDOCUMENT VAN DE DIENSTEN VAN DE COMMISSIE Kunststoffen voor eenmalig gebruik en vistuig <i>bij</i> Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende de vermindering van de effecten van bepaalde kunststofproducten op het milieu

Hierbij gaat voor de delegaties document SWD(2018) 257 final.

Bijlage: SWD(2018) 257 final

Brussel, 28.5.2018
SWD(2018) 257 final

WERKDOCUMENT VAN DE DIENSTEN VAN DE COMMISSIE

Kunststoffen voor eenmalig gebruik en vistuig

bij

**Voorstel voor een RICHTLIJN VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD
betreffende de vermindering van de effecten van bepaalde kunststofproducten op het
milieu**

{COM(2018) 340 final} - {SEC(2018) 253 final} - {SWD(2018) 254 final} -
{SWD(2018) 255 final} - {SWD(2018) 256 final}

Samenvattend verslag van de raadplegingen in verband met een voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende de vermindering van de effecten van bepaalde kunststofproducten op het milieu

1. Inleiding

De raadplegingen die hier beschreven worden, omvatten de standpunten, bezorgdheden en ideeën van diverse belanghebbenden met betrekking tot de beste manieren ter vermindering van de hoeveelheid zwerfvuil op zee, dat voornamelijk bestaat uit kunststoffen voor eenmalig gebruik en achtergelaten, verloren of op andere wijze weggegooid vistuig. De resultaten werden opgenomen in de kunststoffenstrategie van de Commissie¹ en in de effectbeoordeling met betrekking tot kunststoffen voor eenmalig gebruik en vistuig.

2. Aanpak van de raadpleging en integratie van andere informatiebronnen

De raadplegingsactiviteiten omvatten:

- twee, op 16 juni en 14 september 2017 gehouden belanghebbendenworkshops over kunststoffen voor eenmalig gebruik,
- een openbare raadpleging/feedback over de aanvangseffectbeoordeling,
- interviews/ad-hocraadpleging met belanghebbenden,
- een speciale Eurobarometer 468 (EC, 2017)² en een Flash Eurobarometer 388 (EC, 2014),³
- de van 15 december 2017 tot 12 februari 2018 gehouden online openbare raadpleging over zwerfvuil op zee: actie op het gebied van kunststoffen voor eenmalig gebruik en vistuig;
- de "Reinventing Plastics"-conferentie voor belanghebbenden⁴, die plaatsvond op 26 september 2017 en een specifieke sessie over zwerfvuil op zee en kunststoffen voor eenmalig gebruik omvatte;
- de conferentie van het belanghebbendenplatform voor de circulaire economie van 20 februari 2018, die een sessie over zwerfvuil op zee omvatte.

¹ Een Europese strategie voor kunststoffen in een circulaire economie; COM(2018) 28 final, 18.1.2018.

² <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?qid=1516265440535&uri=COM:2018:28:FIN>

³ <http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/SPECIAL/surveyKy/2156>

⁴ http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/flash/fl_388_en.pdf

⁴ https://ec.europa.eu/info/plasticsnuststoffen-conference_en

3. Samenvattende resultaten van de raadpleging van belanghebbenden

3.1 Workshops en conferenties voor belanghebbenden

Onder de deelnemers aan de belanghebbendenworkshops over kunststoffen voor eenmalig gebruik was de algemene consensus dat de indeling "kunststofproduct voor eenmalig gebruik" (met enkele uitzonderingen) gebruikt moet worden voor producten die veel voorkomen in het mariene milieu, waarvan de gebruiksfase van korte duur is, die hoofdzakelijk niet thuis worden verbruikt, en waarvoor er herbruikbare of niet-kunststoffen alternatieven bestaan.

De onderliggende oorzaken voor het feit dat zoveel kunststof voor eenmalig gebruik in het milieu terechtkomt, werden geïdentificeerd, en omvatten onder meer de geringe mate van hergebruik en recyclage, het ontwerp van de producten, de gebruikte materialen en het gedrag van de consument. Een gebrek aan regelgevende maatregelen zou ook als onderliggende oorzaak kunnen worden gezien.

Er werden regelgevende en vrijwillige maatregelen besproken, waaronder stimulansen voor producenten en consumenten (zowel financieel als gedragsgerelateerd), verbeterde inzameling van kunststofafval, en de invoering van normen, en verbods- en gebodsbepalingen op het vlak van productontwerp en afvalrapportering. De respondenten gaven de voorkeur aan een streefwaarde op EU-niveau voor de preventie van afval en het met belanghebbenden samenwerken om een holistische aanpak van kunststoffen voor eenmalig gebruik te ontwikkelen. Daarnaast werden wijziging van de kaderrichtlijn afvalstoffen, aangevuld met een betere naleving van de afvalhiërarchie, groene overheidsopdrachten en vrijwillige overeenkomsten gezien als mogelijk te nemen maatregelen.

Tijdens de besprekingen over de beperkende maatregelen zij de volgende punten naar voren gekomen.

- Er is weinig bewijs dat bewustmakingscampagnes doeltreffend zijn, of dat zij als alleenstaande maatregel zouden volstaan.
- Verbodsbepalingen zijn een goede manier om te zorgen voor een beter ontwerp van bepaalde goedkope artikelen, maar invoering ervan op nationaal niveau kan de eengemaakte markt verstoren.
- Het tijds kader voor de uitvoering moet zodanig zijn dat vervangende materialen aan de normen kunnen voldoen en dat de consumenten op de nieuwe regels voorbereid zijn.
- Heffingen zijn een doeltreffende preventieve manier om het consumentengedrag te beïnvloeden, en genereren tegelijkertijd inkomsten. Vertegenwoordigers van het bedrijfsleven benadrukten dat een wetgevende benadering nodig is om een gelijk speelveld te kunnen verzekeren.
- Het opstellen van verminderingstreefwaarden voor bepaalde producten werd doorgaans beschouwd als een gepaste maatregel.
- Ervoor zorgen dat kunststoffen voor eenmalig gebruik niet gratis bij verkooppunten worden weggegeven, is ook een alternatief.

3.2 Feedback aanvangseffectbeoordeling

Uit de 28 ingediende documenten bleek dat er een veel steun is voor interventie op het niveau van de Europese Unie, en dat kleinhandelaren en producenten de voorkeur geven aan vrijwillige benaderingen, boven regelgevende maatregelen. De private sector benadrukte het belang van economische haalbaarheid van recyclage, de gebrekkige uitvoering van bestaande regels, en hiaten in de regelgeving. Diverse partijen benadrukten de behoefte aan een circulaire of levenscyclusbenadering, waarbij preventie wordt ondersteund, en stelden stimulansen voor innovatie voor, en de afschaffing van nationale regelgevende hinderpalen.

Gezien de diversiteit van **kunststoffen voor eenmalig gebruik** was het nodig onderscheid te maken tussen zwerfvuil op zee dat het resultaat is van producten (1) die gerecycleerd kunnen worden of (2) waarvoor duurzame alternatieven bestaan. Voor reeds ingezamelde artikelen was er veel interesse in regelingen voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid. Verschillende deelnemers verwezen naar het succes van de statiegeldregeling (bv. voor flessen), maar sommigen waarschuwden ook voor negatieve en potentieel onevenredige economische implicaties voor kleinhandelaren. Cruciale factoren voor het succes van dergelijke regelingen waren onder andere de efficiëntie van bestaande afvalbeheersystemen, het consumentengedrag, de lokale infrastructuur, de mogelijkheid tot hergebruik van het product en de tenuitvoerlegging. Voor producten die door duurzamere alternatieven vervangen zouden kunnen worden, voerden de kleinhandelaren aan dat dit het best gerealiseerd zou kunnen worden op het niveau van de consumenten via bewustmaking en positieve stimulansen. Verder werd ook aangeraden voorzichtig te zijn met het gebruik van biologisch afbreekbare kunststoffen, en riepen diverse deelnemers op tot een duidelijke etikettering informatieverstrekking en voor de consument. Vertegenwoordigers van het bedrijfsleven benadrukten dat alle beperkingen rekening moeten houden met de vereisten van de eengemaakte markt en met de administratieve lasten.

Wat **vistuig** betreft, was er in de feedback met name aandacht voor drie hoofdthema's: (1) de referentietoestand en de bijbehorende vooraannames, (2) de beleidsopties en (3) de vragenlijst voor het interview.

In reactie op de feedback en informatie uit andere bronnen is het percentage verloren kunststoffen vistuig en aquacultuurgerei voor de Europese zeeën in de referentietoestand verminderd van 30 % naar 15 %. Ook is de procentuele gewichtsverdeling van kunststofafval tussen de aquacultuur en de visserij opnieuw bekeken. In de aanvankelijke verdeling, die op Noorse gegevens was gebaseerd, ging men uit van 77 % voor de aquacultuur en 23 % voor de visserij. Om de visvangst en aquacultuurproductie van de EU-28 echter accurater te kunnen weergeven, werden deze waarden bijgesteld naar 60 % voor de aquacultuur en 40 % voor de visserij. Als gevolg van de feedback werd de volledige uitvoering van de herziene richtlijn havenontvangstvoorzieningen, visserijcontroleverordening en kaderrichtlijn afvalstoffen meegenomen in de referentietoestand.

De vier beleidsopties die werden beoordeeld, waren (1) uitgebreide producentenverantwoordelijkheid zonder statiegeldregeling; (2) uitgebreide producentenverantwoordelijkheid met statiegeldregeling; (3) het invoeren van een

streefwaarde (voor recyclage); en (4) alternatieve materialen en productontwerp. De feedback wees op het belang van de kwantificering van de effecten, en met die feedback is zo goed mogelijk rekening gehouden.

3.3 Interviews/ad-hocraadpleging

De probleemstelling en analyses van de effecten van **kunststoffen voor eenmalig gebruik** is aan de hand van meer dan 30 interviews verder uitgewerkt. Daarbij was het de bedoeling potentiële interventie maatregelen vorm te geven en te testen, en de technische haalbaarheid en vermoedelijke effecten te analyseren. Er werden specifieke gegevens verzameld over prestaties en kosten, en over hoe deze waarden kunnen veranderen als gevolg van potentiële interventie maatregelen.

De belanghebbenden uit de verschillende groepen benadrukten het belang van de beschikbaarheid en de werking van de niet-kunststoffen alternatieven voor eenmalig gebruik of de meermaals te gebruiken alternatieven, en wezen op de mogelijke kosten voor fabrikanten van het omschakelen naar andere materialen. Uit de raadplegingen van gebruikers van meervoudige navulregelingen en watermaatschappijen kon een beter begrip van de werking en de uitdagingen worden verkregen.

Bij 16 directe interviews en 15 via e-mail en telefoon afgenomen interviews over **vistuig** werd informatie verzameld voor de beschrijving, de kwantificering en de evaluatie van de vier beleidsopties.

De belanghebbenden waren het eens over de noodzaak om de hoeveelheid kunststofzwerfvuil op zee afkomstig van visvangst en aquacultuur terug te dringen en dat politieke actie vereist is, ook op EU-niveau. De meerderheid was van mening dat de vier voorgestelde beleidsopties de juiste keuze waren, maar wees er tegelijkertijd op dat het uitvoeren, handhaven en monitoren van beleidslijnen en maatregelen op Europees niveau een uitdaging zou zijn.

Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid, met of zonder statiegeldregeling, werd gezien als de gunstigste beleidsoptie, aangezien hierbij zowel rekening wordt gehouden met de kosten voor sortering, ontmanteling en vervoer als met de vergoeding voor de benodigde activiteiten voor het terughalen. Een statiegeldregeling zou een financiële stimulans creëren om afgedankt gerei naar de havens terug te brengen. Hierbij werd bezorgdheid geuit over de mogelijkheid dat een dergelijke regeling vissers zou straffen in het geval van verloren gerei dat niet kan worden teruggehaald en dat dit een stimulans zou creëren om op zoek te gaan naar intact vistuig van anderen. Er werd herhaaldelijk verwezen naar voorbeelden van succesverhalen uit IJsland, Noorwegen en Denemarken. Streefdoelen voor recyclage werden gezien als een goede manier om afgedankt gerei naar recyclage-inrichtingen te krijgen, in plaats van stortplaatsen en verbrandingsovens. De marktacceptatie van gerecycleerde materialen van vistuig en aquacultuurgerei moet beter, en overheidsfinanciering of financiering van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid zou moeten worden gebruikt om een competitieve positie te kunnen creëren voor gerecycleerde materialen uit de verpakkingsindustrie. Biologisch afbreekbare kunststoffen — en met name kunststoffen die in zout water en op grote diepten biologisch afbreken — werden gezien als te duur en niet

algemeen beschikbaar. Verder wezen sommige belanghebbenden erop dat biologisch afbreekbaar materiaal ertoe zou kunnen leiden dat kunststofvistuig eerder in zee gedumpt wordt, in plaats van het naar de haven terug te brengen.

3.4 Eurobarometer-raadplegingen

Uit de Eurobarometer-raadpleging van 2014 bleek de steun van de Europeanen⁵ voor een streefwaarde op EU-niveau om het zwerfvuil op zee te verminderen. In de speciale Eurobarometer 468 (EC, 2017)⁶ bestempelde 33 % van de respondenten vervuiling van de zee als het grootste milieuprobleem. 72 % verklaarde minder vaak plastic wegwerpdraagtassen te gebruiken, 38 % van hen had dat in de voorbije 12 maanden gedaan. Tussen 89 % en 94 % van de respondenten vond het belangrijk dat:

- producten worden ontworpen met het oog op de recyclage van kunststoffen;
- de industrie de kleinhandelaren moeite doen om de hoeveelheid kunststofverpakkingen te verminderen;
- mensen worden geïnstrueerd hoe de hoeveelheid kunststofafval te verminderen; en
- lokale overheden zorgen voor meer en betere inzamelingsmogelijkheden voor kunststofafval.

61 % van de respondenten vond het belangrijk dat consumenten een heffing betalen voor kunststofartikelen voor eenmalig gebruik. Overal in de EU zijn steeds meer mensen van mening dat beslissingen ter bescherming van het milieu gezamenlijk, op EU-niveau genomen moeten worden.

3.5 Openbare raadpleging

Op de van 15 december 2017 tot 12 februari 2018 gehouden online openbare raadpleging⁷ over "het verminderen van zwerfvuil op zee: actie op het gebied van kunststoffen voor eenmalig gebruik en vistuig" kwamen 1 807 reacties.

Aantasting van het dierenwelzijn, risico's voor de gezondheid van de mens en effecten op de ecosystemen werden gezien als de drie belangrijkste problemen in verband met zwerfvuil op zee en kunststoffen voor eenmalig gebruik. 95 % van de respondenten vond dat het zowel noodzakelijk als dringend tijd is dat er iets gedaan wordt aan kunststoffen voor eenmalig gebruik. De meesten waren van mening dat de EU verplichte instrumenten op internationaal of EU-niveau zou moeten steunen. De overheidsinstanties vonden daarentegen dat bepaalde maatregelen op EU-niveau, en andere eerder op lokaal of nationaal niveau genomen zouden moeten worden.

Er was veel steun voor het verminderen van de hoeveelheid kunststoffen voor eenmalig gebruik in het milieu, en met name doppen, deksels en drinkflessen. Als maatregelen dachten de respondenten vooral aan het opruimen van stranden, actief "naar zwerfvuil vissen" en een

⁵ 26 595 EU-burgers van 28 lidstaten werden tussen 3 en 7 december 2013 geïnterviewd.

⁶ 27 881 EU-burgers van 28 lidstaten werden tussen 23 september en 2 oktober 2017 geïnterviewd.

⁷ http://ec.europa.eu/environment/consultations/pdf/marine_litter.pdf

regelmatige kwantificering van de hoeveelheid zwerfvuil op zee en op stranden. De sector- en bedrijfsverenigingen waren de enigen die het actief "naar zwerfvuil vissen" niet ondersteunden.

Veel respondenten meldden dat zij zelf minder lichte draagtassen, drinkflessen en doppen en deksels gebruikten. Het verbruik van chips- en snoepverpakkingen is het minst gedaald. Een overweldigende meerderheid was van mening dat deze dalingen toegeschreven konden worden aan de toenemende bewustwording over de milieu-effecten van kunststoffen voor eenmalig gebruik. De respondenten leken het meest bereid om hun gebruik van plastic flessen te verminderen; meer dan de helft meldde dat al te hebben gedaan. 77 % verklaarde zich bereid iets meer te betalen in het kader van een statiegeldregeling voor plastic flessen. Verder was er ook aanzienlijke steun (93 %) voor beleidslijnen bedoeld om de hoeveelheid plastic tafelgerei voor eenmalig gebruik te verminderen door deze te vervangen door biologisch afbreekbare of herbruikbare alternatieven, zelfs bij een lichte verhoging van de prijs. De vertegenwoordigers van de sector- en bedrijfsverenigingen waren verdeeld wat betreft de bereidheid om extra te betalen, maar waren het wel eens dat de hoeveelheid kunststoffen voor eenmalig gebruik verminderd moet worden.

Veel respondenten (91 %) steunden regels die sigarettenbedrijven zouden verplichten om financieel bij te dragen tot de kosten voor het opruimen van sigarettenpeuken. De sector- en bedrijfsverenigingen waren iets terughoudender op dat vlak. Een gelijkaardig voorstel voor producenten van hygiëneproducten werd ondersteund door 79 % van de respondenten.

Statiegeldregelingen werden beschouwd als de geschiktste oplossing (47 %) voor drankflessen, gevolgd door verminderingstreefwaarden (33 %). De respondenten wezen op de hoge terugbrengpercentages (ca. 90 %) bij statiegeldregelingen en de hoge kwaliteit van de daaruit resulterende grondstoffen, maar de kleinhandelaren wezen eerder op de mogelijke economische en operationele effecten, vooral voor kleinere winkels, en vroegen om op maat gemaakte regelingen op nationaal niveau.

Minimumeisen voor productontwerp kregen minder steun (20 %) en het bedrijfsleven was er zeker niet enthousiast over. Voor kunststoffen voor eenmalig gebruik die door duurzamere alternatieven vervangen zouden kunnen worden, zoals wattenstaafjes en bestek, steunden de respondenten wetgevende maatregelen en streefwaarden voor het verminderen van het gebruik. Gelijkaardige wetgevende maatregelen werden zelfs als gepast beschouwd voor producten waarvoor niet meteen een duidelijk alternatief bestond, zoals sigarettenpeuken en hygiëneproducten. Voor producten in de categorie kunststoffen voor eenmalig gebruik werden regelingen met een uitgebreide producentenverantwoordelijkheid als even geschikt bevonden.

340 personen beantwoordden de vragen uit het specifieke gedeelte van de openbare raadpleging over de visserij. 95 % vond het aanpakken van de hoeveelheid zwerfvuil op zee zowel nodig als dringend. Vooral wat vistuig betreft, vindt 79 % dat dringend actie moet worden ondernomen. De gevolgen van zwerfvuil op zee voor de visserij en aquacultuur worden door alle organisaties die actief zijn in de visserij (en door 53 % van alle respondenten) als belangrijk of erg belangrijk beoordeeld. 84 % van de respondenten vindt dat de saneringskosten van zwerfvuil erg belangrijk of belangrijk zijn.

80 % gaf aan dat er voor vissers, als rechtstreekse gebruikers van visgerei, een hele belangrijke rol is weggelegd. Ook de EU, de lidstaten, de lokale en regionale instanties en visbrancheorganisaties werden als belangrijk beschouwd. Verrassend genoeg vond men dat de private sector een minder belangrijke rol speelde, ondanks de rol die de sector zou kunnen bij regelingen een uitgebreide producentenverantwoordelijkheid.

De meerderheid stelde dat er "wat" materiaal verloren gaat (variërend van 28 % voor zegennetten tot 54 % voor kieuwnetten) of wordt achtergelaten (van 22 % voor zegennetten tot 43 % voor lijnen en koorden).

Vier maatregelen kregen de voorkeur: (1) stimulansen om opgevist zwerfvuil en afgedankt gerei naar de kust te brengen (88 %), (2) betere inzamelings- en sorteringsfaciliteiten op vaartuigen en in havens (70 %), (3) stimulans/financiering van terughaalacties (68 %), en (4) betere handhaving van bestaande regels (67 %).

In de ruimten voor opmerkingen stelden belanghebbenden ook regelingen voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor, vroegen zij om hogere boetes voor vervuiling, verduidelijkten zij de risico's en de inefficiëntie van terughaalacties, benadrukten zij het belang van een goede opleiding voor vissers, riepen zij op om tuig te markeren, benadrukten zij dat hoge havenkosten ertoe leiden dat steeds meer vistuig op zee achtergelaten wordt en riepen zij op tot geschikte havenfaciliteiten.

Op de vraag welke bijkomende specifieke maatregelen het terugbrengen van vistuig naar de kust zouden kunnen ondersteunen, had 59 % van de respondenten een voorkeur voor borgregelingen voor vistuig, terwijl 53 % de voorkeur gaf aan regelingen voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid, inclusief een heffing op vistuig. De bezorgdheid werd geuit dat een borgregeling ongewenst nadelig zou zijn voor vissers die hun vistuig per ongeluk kwijt raken of niet in staat zijn dat tuig terug te brengen.

3.6 Conferenties

Op de conferentie "Rethinking Plastics" (Brussel, 26 september 2017) stelden belanghebbenden dat er voor het behalen van het door het Europees Parlement goedgekeurde streefcijfer van 50 % minder zwerfvuil op zee een ambitieuze strategie op EU-niveau nodig was, met specifieke beleidsmaatregelen voor de verschillende soorten kunststofproducten voor eenmalig gebruik.

Daarbij werden bindende streefwaarden voor de vermindering van het verbruik voorgesteld, binnen haalbare termijnen. Stimulansen voor consumenten, statiegeld-/borgregelingen en infrastructuur voor recyclage werden geïdentificeerd als potentieel geschikte maatregelen. Niet alleen de producten zelf, maar ook de bronnen en trajecten van het zwerfvuil op zee moeten worden aangepakt. De belanghebbenden wezen op de slechte prestaties van openbare bewustmakingsinitiatieven als gevolg van het ontbreken van voldoende middelen voor de campagnes. Groene overheidsopdrachten werden gezien als een goede manier om de vraag naar alternatieven voor kunststoffen voor eenmalig gebruik te doen stijgen.

De conferentie van het belanghebbendenplatform voor de circulaire economie van 20 en 21 februari 2018⁸ leverde verdere inzichten op over acties met betrekking tot kunststoffen in het mariene milieu.

3.7 Conclusies

Verschillende maatregelen werden geschikt geacht, afhankelijk van de aard van de kunststofproducten voor eenmalig gebruik. Diverse maatregelen werden besproken, waarbij rekening werd gehouden met de bestaande wetgeving en de beschikbaarheid van duurzame alternatieven. Over het algemeen was men positief over maatregelen voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid. Vertegenwoordigers van het bedrijfsleven benadrukten de kosten verbonden aan sommige maatregelen en het belang om inzicht te hebben in deze kosten alvorens over te gaan tot actie. Ook was er steun voor wetgevende benaderingen. De verminderingsdoelstellingen waren populair, met voorbehoud van bepaalde uitvoeringsvoorwaarden (bv. streefwaarden met termijnen).

Verdere maatregelen en beleidslijnen werden noodzakelijk geacht om EU-overkoepelende streefwaarden te kunnen halen. De belanghebbenden gaven aan bereid te zijn te betalen voor duurzamere alternatieven dan kunststoffen voor eenmalig gebruik, of om boeteheffingen te betalen voor gebruik van kunststoffen voor eenmalig gebruik. De bewustmakingscampagnes werden eerder gezien als aanvullende maatregelen, naast andere regelgevende en vrijwillige maatregelen.

Wat vistuig betreft, vonden de belanghebbenden dat dringend actie ondernomen moet worden, en ging de voorkeur uit naar de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid, statiegeld-/borgregelingen, en betere havenontvangstvoorzieningen. Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid in combinatie met een statiegeld-/borgregeling werd gezien als gunstig voor de kosten/batenverdeling, en zou kunnen bijdragen tot de doelstelling van de kunststoffenstrategie om de hoeveelheid kunststoffen in de Europese zeeën terug te dringen.

⁸ http://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/files/circular-economy-stakeholder-conferenceprogramme_v20180212-2.pdf